

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу»

на тему: **«Економічне обґрунтування проекту створення підприємства з виробництва своєї продукції»**

Виконавець:

Студентка ЦЗФН

Пепельжи Наталія Миколаївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

Ст. викладач

Каражия Едуард Андрійович _____

/підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ З ПЕРЕРОБКИ СОЄВИХ БОБІВ	
1.1. Характеристика бізнес-ідеї започаткування власної справи на ринку на ринку соєвої продукції.....	5
1.2. Умови організації та здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері переробки сої.....	13
1.3. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми підприємницької діяльності та системи оподаткування.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ВИРОБНИЧОГО КОМПЛЕКСУ З ПЕРЕРОБКИ СОЇ	
2.1. Аналіз конкурентного середовища виробників та споживачів соєвої продукції.....	22
2.2. Оцінка внутрішніх конкурентних переваг підприємства	28
2.3. Формування витрат на створення та функціонування виробництва	31
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВІДКРИТТЯ ВИРОБНИЦТВА	
3.1. Прогнозування прибутку від реалізації проекту.....	44
3.2. Розрахунок показників економічної ефективності проекту.....	47
3.3. Оцінка інвестиційних ризиків проекту	53
ВИСНОВКИ	57
Список використаних джерел	61

ВСТУП

Актуальність теми. У будь-якій країні, незалежно від рівня розвитку її економічного потенціалу, продовольче забезпечення населення є однією з найважливіших соціально-економічних проблем. В Україні питання гарантування продовольчої безпеки країни знаходяться на стадії становлення.

В умовах значного зниження рівня платоспроможного попиту населення в Україні все більше загострюється проблема дефіциту білка в харчуванні людей. У свою чергу, поліпшення якості білкового харчування за рахунок продуктів тваринництва потребує докорінної перебудови кормової бази, тобто збагачення раціонів худоби і птиці не тільки протеїном, а й усіма незамінними амінокислотами, вітамінами та мінеральними речовинами. За своєю актуальністю, науковими пошуками та практичними підходами до вирішення вона є чи не найважливішою у вирішенні задач продовольчого забезпечення людства взагалі та кожної країни зокрема.

Виробництво функціональних харчових продуктів, які задовольняють фізіологічні потреби організму людини, виконуючи при цьому лікувальні й профілактичні цілі, є актуальним для харчової промисловості багатьох країн світу й України зокрема. Ці продукти містять інгредієнти, які підвищують імунітет людини та здатні покращувати фізіологічні процеси в організмі, уможливлуючи тривалий час зберігати активний спосіб життя: харчові волокна, вітаміни, мінеральні речовини, поліненасичені жири, антиоксиданти, біфідобактерії, фосфоліпіди, глікозиди, амінокислоти тощо.

За таких обставин необхідність дослідження продуктів переробки сої набувають для України все більшої актуальності при розв'язанні проблеми дефіциту рослинного та тваринного білка.

Питанням формування й розвитку продуктових ринків присвячені роботи таких учених-економістів: В.Г. Андрійчука, В.І. Богачова, В.І. Бойка, П.І. Гайдучького, Б.В. Губського, О.Ю. Єрмакова, М.В. Калінчика, Ю.С. Коваленка, В.І.

Мацибори, Ю.Ф. Наумова, П.Т. Саблука, В.Д. Савченка, І.Г. Ушачова, О.М. Шпичака, В.В. Юрчишина.

Проблемами виробництва та використання сої в Україні займалось багато вчених, більшість з яких вивчали суто агрономічні питання (Бабич А.О., Заверюхін В.І., Михайлов В.Г. та ін.). Деякі дослідники вивчали світові тенденції ринку сої та продуктів її переробки або вітчизняний ринок ще за радянських часів (Побережна А.А., Поздняков В.Г., Назарова В.А.) або ж окремі питання переробки сої на харчові цілі (Адамень Ф.Ф., Лазарь В.Г., Подобєдов О.В. та ін.).

Водночас, незважаючи на значний потенціал виробництва та переробки сої в Україні, цей ринок перебуває нині лише на стадії становлення, а питання, пов'язані з розвитком цього виробництва та бізнесу у даній сфері, належать до маловивчених.

Актуальність проблеми, недостатність вивчення і висвітлення її в економічній літературі, теоретичне і практичне значення питань формування ринку переробки сої зумовили вибір теми випускної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою написання кваліфікаційної роботи є визначення доцільності створення підприємства з переробки бобів сої та проведення економічного обґрунтування ефективності цього проекту.

Реалізація зазначеної мети визначила необхідність вирішення таких завдань:

- узагальнити теоретико-методичні основи формування і функціонування ринку сої та продуктів її переробки;
- здійснити комплексний аналіз сучасного стану, кон'юнктури та особливостей вітчизняного і світового ринку сої та продуктів її переробки;
- дослідити вплив соєвого білка на формування споживчої корзини населення в сучасних ринкових умовах;
- визначити ситуацію на ринку продуктів переробки сої;
- визначити пріоритетні напрямки розвитку створюваного підприємства;
- обґрунтувати економічну ефективність проектних даних із створення підприємства;

Об'єктом дослідження виступає соя та продукти її переробки.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти обґрунтування проекту створення підприємства з переробки бобів сої в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. У кваліфікаційної роботі були використані методи теоретичного узагальнення і порівняння (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, систематизація, класифікація і т. д.) – для дослідження теоретичних та організаційних аспектів проблеми. Методи збирання, зведення та групування, узагальнення та економіко-статистичні методи – для вивчення та відображення тенденцій на ринку. Для обробки інформації використовувались програми Microsoft Excel, Word та Project Expert (для обґрунтування доцільності реалізації запропонованих проектних заходів щодо створення підприємства).

Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації та монографічні видання вітчизняних вчених та, нормативно-законодавчі акти України, офіційні статистичні матеріали, матеріали наукових досліджень та ін..

ВИСНОВКИ

Результати проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження дозволяють зробити такі висновки.

1. На продукти харчування в Україні нині витрачається до 60% сукупного доходу сім'ї, тобто купівельна спроможність населення має негативний стан. Більшість населення України споживає дешеві продукти з низькою біологічною цінністю, але великою енергомісткістю. Україна відстає від розвинутих країн за якісно-структурними характеристиками продовольчого споживання. Скорочення джерел живлення і зростання цін на продукти тваринного походження дає змогу зробити висновок, що найбільш перспективний напрямок пошуку додаткових ресурсів – збільшення виробництва сої та соєвих продуктів.

Соя містить унікальні повноцінні білки, які практично не поступаються за поживністю і харчової цінності білкам тваринного походження. Соя – це рятівний продукт, для людей, що страждають різноманітними захворюваннями: алергія на тваринні білки, серцево-судинні захворювання, є унікальним дієтотерапевтичним засобом, а також широко використовуватися для профілактики поширених в сучасному суспільстві недуг.

2. Ринок сої – це складова ринку продовольства із сукупністю економічних відносин між суб'єктами господарювання, за допомогою яких здійснюється купівля-продаж сої та продуктів її переробки відповідно до законів ринкової економіки.

3. Характерними особливостями вітчизняного соєвого ринку є: тісний зв'язок із ринком тваринницької продукції від супутнього (у вигляді кормів) до конкуруючого (у вигляді харчових соєвих білків); найбільшим попитом на ринку продуктів переробки сої користується шрот; недостатня і суперечлива поінформованість споживачів щодо продуктів глибокої переробки сої (текстуровані білки, борошно тощо).

4. Соєві продукти для харчової промисловості практично повністю завозяться з-за кордону. Враховуючи активне використання у вітчизняній м'ясній

промисловості соєвого концентрату, а також зростаючий ринок напівфабрикатів, з'явився дефіцит продуктів глибокої переробки сої в Україні.

5. Проаналізовано ситуацію у сфері харчової промисловості в Україні. Була наведена доцільність переробки соєвих бобів.

6. Основними ринковими передумовами для успішної реалізації проекту є: значна ємність і розмір ринку; низька собівартість продукції, планованої до випуску, що у 2-3 рази нижче аналогів тваринного походження; можливість захоплення високої частки ринку внаслідок хаотичності його розвитку і присутності на ринку продукції імпортного виробництва, недоступної для малозабезпечених і середніх шарів населення і підприємств - переробників; відсутність великомасштабних конкурентів, здатних забезпечити потреби на національному рівні; «білковий голод» у країні, зв'язаний із загальним зниженням життєвого рівня населення і доходів (по даним Держкомстату, добове споживання белковомістких продуктів – м'ясопродуктів, яєць, молока в Україні менше покладеної норми на 50%); наявність великого сегмента, основним рушійним мотивом придбання соєвої продукції якого є профілактика і зменшення рівня захворюваності; широкі експортні можливості; валютні коливання курсу гривні, відсутність митних формальностей.

7. Інвестиційна ідея проекту полягає в створенні комплексу по переробці бобів сої. У рамках реалізації проекту передбачається будівництво комплексу по переробки соєвих зерен, який включає в себе три самостійних виробничих об'єкта. Усі виробничі об'єкти зведені в єдину технологічний ланцюжок, в основі якої лежить безвідходна технологія використання властивостей сої:

– об'єкт 1 «Виробництво текстурованого рослинного білка з бобів сої», який припускає використання екологічно чистої технології переробки бобів сої, заснованої на процесі термопластичній екструзії;

– об'єкт 2 «Виробництво соєвих молочних продуктів харчування» передбачає технологію переробки бобів сої на основі установки «Агролактор» шляхом екстракції білкової суспензії з подальшою переробкою його в молочні продукти;

— об'єкт 3 «Комбікормовий завод» заснований на використанні як сировини відходи об'єкта 1 (соєву лушпиння) і об'єкта 2 (окару) для виробництва високоякісних білкових комбінованих сумішей для розвитку та підтримки життєздатності тваринницьких і птахівницьких агрокомплексів України.

8. Нами була розрахована ефективність створення комплексу з глибинної переробки сої. Для визначення доцільності впровадження обраних заходів були проведені розрахунки чистої поточної вартості (NPV), періоду окупності (PP) та індексу прибутковості (PI). Згідно розрахунків NPV(>0) складає 28,8225 млн. грн., PI (>1) складає 1,65, та РВ склав 36 міс.. Розрахунки показали, що впровадження даних заходів є доцільним та ефективним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич А.О. Виробництво, переробка і використання сої на кормові та харчові цілі / за ред. А.О. Бабича: Матеріали III Всеукраїнської конференції (3 серпня 2010). Вінниця: 2010. 118 с.
2. Бабич А.О. Проблема білка: сучасний стан, перспективи виробництва і використання сої / за ред. А.О. Бабич: Корми і кормовиробництво. 20012. Вип. 33. С. 3–13.
3. Бабич А. О., Бабич-Побережна А. А. Світові та вітчизняні тенденції розміщення виробництва і використання сої для розв'язання проблеми білка. Корми і кормовиробництво. 2012. № 71. С.14.
4. Бабич А.О. Соя для здоров'я і життя на планеті Земля / за ред. А.О. Бабич. К.: Аграрна наука, 20014. 272 с.
5. Бабич А.О. Сучасне виробництво і використання сої / за ред. А.О. Бабич. К.: Урожай, 2003. 427 с.
6. Бабич А.О. Продуктивний потенціал сортів сої для регіонів України / А.О. Бабич, С.І. Колісник та ін. Пропозиція. 2011. № 11. С. 33–35.
7. Бабич-Побережна А.А. Економічні проблеми формування світових ресурсів і ринку сої / за ред. А.А. Бабич-Побережна. Економіка АПК. 2016. № 10. С. 96–103.
8. Бабич-Побережна А.А. Формування та використання вітчизняних і світових високобілкових рослинних ресурсів : автореф. дис. ... д-ра. с.-г. наук: 08.00.03 К., 2007. 32 с.
9. Білоусов О.М. Інноваційні підходи формування державної політики ринку сої та соєвих продуктів / за ред. О.М. Білоусов. Роль інноваційних технологій в економіці, науці, освіті: Міжнародна науково-практична конференція. Херсон, 28січня 2014р. Херсон: МУБіП, 2014. С. 3–17.
10. Білоусов О.М. Роль держави у формуванні ринку сої та продукції її переробки / за ред. О.М. Білоусов. Матеріали Четвертих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників Південного регіону

«Інституціональні засади трансформацій в аграрній сфері», (м. Миколаїв, 20 квітня 2011р.):МДАУ. С. 45-50.

11. Беляєв О.В. Виробництво та переробка сої в Україні. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. У чотирьох частинах. – Ч. 3: “Ціноутворення, інфраструктура аграрного ринку та виробничий потенціал АПК” / За ред. П.Т. Саблука. К.: ІАЕ УААН, 2011. С. 102-104.

12. Беляєв О.В. Економічна ефективність зон, придатних для вирощування сої в Україні: Вісник Сумського нац. аграр. ун-ту. Серія: Фінанси і кредит. 2015. №1 (18). С. 225-229.

13. Беляєв О.В. Проблеми становлення соєвого потенціалу України: Агроінком. 2009. № 3-4. С 55-58.

14. Беляєв О.В. Прогноз кон'юнктури ринку сої та продуктів її переробки в Україні: Наукові праці Кіровоградського нац. техн. ун-ту: Економічні науки, вип. 8. Кіровоград: КНТУ. 2012. С 340-346.

15. Беляєв О. В. Ринок сої та продукції її переробки в Україні / за ред. О. В. Беляєв: Зб. наук. Праць Луганського держ. аграр. ун-ту/ За ред. В.Г. Ткаченко. Луганськ: Вид-во «Елтон», 2013. №14(26). 446 с.

16. Брезвін А.І. Путівник по Податковому кодексу. К.:ТОВ УКЦ «Софія». 2017.

17. Войчак А. М. Маркетингові дослідження: підручник / за ред. А. М. Войчак, А.В. Федорченко. К.: КНЕУ, 2010. 408 с

18. Гаркавенко Ю. Олійні культури сезону 2013-2014: "Агробізнес сьогодні. 2011. [№7\(254\)](#)

19. Жуйков Г.Є., Білоусов О.М. Світовий ринок сої і перспективи соєвиробництва в Україні: Бізнес-навігатор, 2018, №153

20. Заболотний О. Г. Проблеми підвищення ефективності виробництва сої і технології її переробки : монографія / за ред. О. Г. Заболотний. Вінниця : Книга-Вега, 2016. 168 с.

21. Заверюхин В.И., Левандовський И.Л. Производство и использование сои. Киев, Урожай, 2008. 203с.

22. Калінчик М.В. Формування ринку сої та продуктів в Україні/ за ред. М.В. Калінчик, М.М.Ільчук, О.В. Беляев та ін. – К.: Нічлава, 2011. – 198 с.
23. Ковальчук Т. Світові потреби й українські перспективи / за ред. Т.Ковальчук : "Агробізнес сьогодні. 2011. [№14 \(213\)](#)
24. Лифиц И. М. Теория и практика оценки конкурентоспособности товаров и услуг / за ред. И. М.Лифиц . М.: Юрайт, 2011. – 224 с.
25. Маслак О. М. Привабливість ринку сої / за ред. О.М. Маслак:"Агробізнес сьогодні. 2011. [№18 \(217\)](#)
26. Маслак О. М. Прогноз ринку найрентабельніших культур нового сезону / за ред. О.М. Маслак: "Агробізнес сьогодні. 2016. [№7 \(254\)](#)
27. Маслак О.М. Ринок сої: Україна та світ / за ред. О.М. Маслак: Пропозиція. 2018. № 8. С. 30–32.
28. Маслак О.М. Стабільний ринок сої / за ред. О.М. Маслак: "Агробізнес сьогодні. 2013. [№10\(257\)](#)
29. Мойсієнко В.В., Малиновський А.С.:Виробництво, переробка і використання сої на кормові та харчові цілі: Матеріали ІІІ Всеукраїнської конф. Вінниця, 2000. С. 40–42.
30. Платонова А. Потенциал украинского рынка сои и соевого шрота на мировом рынке: ИА «АПК-Информ»: матеріалі ІІ міжнародной конференции «Рынок сои и шротов стран СНГ и Европы». Калининград: 2013 г.
31. *Про затвердження* Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах та енергії (наказ від 18.11.1999 № 272). URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0834-99.
32. Січкарь В.І., Шерстобітов В.В. Високоживна соя: Зерно і хліб. 1998. №1. с. 18-19.
33. Статистичний щорічник України 2017 / За ред. О. Г. Осауленка.: Державний комітет статистики України, 2018.
34. Устік Т.В. Економічна оцінка сучасного стану ринку сої / за ред. Т. В. Устік: Розвиток наукових досліджень 2018: матеріали четвертої міжнародної

науково–практичної конференції. Полтава: Видавництво “ІнтерГрафіка”. 2018. т.15. С. 104–107.

35. Устік Т.В. Шляхи вдосконалення економічного розвитку підприємств–виробників сої в умовах ринку / за ред. Т.В. Устік. Суми: ВВП «Мрія», 2014. 48 с.